

PTA Reglement 2018 – 2019

Voorwoord

Op de site tref je het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) van het Cygnus Gymnasium aan. Onderstaand het schoolreglement op basis van de landelijke regelgeving. Hierin vind je wat er in de komende schooljaren per vak van je wordt verwacht voor het schoolexamen. Het eindexamen bestaat namelijk uit een schoolexamen en een centraal examen. In klas 4 begin je dus al voor sommige vakken met onderdelen van je examen.

Als je het PTA doorneemt, ontdek je bij de beschrijvingen van het studieprogramma van de vakken verschillende nieuwe begrippen. Van belang is dat je de volgende begrippen kent:

- Er is onderscheid tussen rapporttoetsen (= RT) en schoolexametoetsen (= SE). Schoolexametoetsen tellen behalve voor je rapport ook mee voor je schoolexamen. Rapporttoetsen tellen alleen mee voor je rapport
- In de lessen kan de voortgang van het studieproces getoetst worden. We spreken dan van voortgangstoetsen (= VT)
- Verder kom je nog de begrippen praktische opdracht (= PO), handelingsdeel (= HD) en profielwerkstuk (PWS) tegen. Het eerste begrip spreekt voor zich, het tweede behoeft enige uitleg. Je zult bepaalde handelingen - ze zijn vermeld bij verschillende vakken - moeten verrichten, waarvoor je geen cijfer krijgt, maar de handeling moet wel voldoende verricht zijn.
- Met het profielwerkstuk maak je het examenjaar af. Een docent begeleidt het hele proces. Een afgerond en beoordeeld profielwerkstuk is een voorwaarde om aan het Centraal Examen te kunnen deelnemen.
- In de zak/slaagregeling van de vernieuwde tweede fase is sprake van het combinatiecijfer: Het combinatiecijfer is het rekenkundig gemiddelde van de "kleine vakken / onderdelen" die met een cijfer op de cijferlijst staan. Ook het combinatiecijfer wordt op de eindlijst vermeld. Het combinatiecijfer bestaat uit de cijfers voor het profielwerkstuk en maatschappijleer.
- Een schoolexamenvak is een vak, waarvoor geen Centraal Schriftelijk Eindexamen bestaat. Schoolexamenvakken zijn de onderdelen van het combinatiecijfer en informatica, wiskunde D en NLT.
- Een centraal-examenvak bestaat uit een deel schoolexamen en het centraal schriftelijk examen.
- Kunst Algemeen wordt afgesloten met een CE, maar is zonder de combinatie Kunst Muziek of Kunst Beeldend geen volledig vak.

Tijdens het vervolg van je studiercarrière in de Tweede Fase ga je merken dat er meer zelfstandigheid van je wordt verwacht. Het is daarom belangrijk dat je de stof bijhoudt en het niet te veel op het laatste moment laat aankomen. Zorg dat je in verband met de planning een goed en regelmatig contact hebt met je mentor en/of vakdocent. Die zal je met je planning zeker helpen!

CYGNUS GYMNASIUM

In het dagelijkse schooljargon zal je over een aantal dossiers gaan praten. Dit zijn allemaal mappen, waarin je werkstukken, verslagen, samenvattingen en dergelijke bewaart. Zo is er het kunstdossier bij het vak Kunst, het leesdossier en het kijk/luisterdossier bij de talen. Per vak vertelt de docent je, wat je moet bewaren en hoe je dit moet bewaren. Je bent zelf verantwoordelijk voor je dossiers en je moet van elk dossier een kopie maken alvorens je een dossier inlevert. één exemplaar lever je in, het tweede bewaar je zelf. Mocht een dossier wegraken, dan heb je altijd nog een tweede exemplaar!

Veel succes!

Informatie inzake studievoortgang

A. Schoolexamenreglement

Ook het examenreglement van ZAAM is deels gewijd aan het schoolexamen. Het gaat hier om een meer algemene regeling, die geldt voor alle ZAAM-scholen, dus ook voor het Cygnus Gymnasium. Hieronder staan de artikelen die specifiek gelden voor het Cygnus schoolexamen.

Artikel 1 – Schoolexamen

- 1.1 Het schoolexamen bestaat uit:
 - A schoolexametoetsen (schriftelijk of mondeling) met open en/of gesloten vragen
 - B praktische opdrachten
 - C handelingsdelen
 - D profielwerkstuk
- 1.2 In het programma van toetsing en afsluiting wordt per jaar aangegeven:
 - de onderdelen van het examenprogramma die in de loop van het schoolexamen worden getoetst in de diverse leerjaren
 - de wijze waarop de toetsing geschiedt
 - de weging van de toets of praktische opdracht
- 1.3 Het schoolexamen begint in het leerjaar, waarin het vak voor het eerst in de Tweede Fase wordt aangeboden.
- 1.4 Voor een vak waarin geen centraal examen wordt afgelegd bepaalt het bevoegd gezag het tijdstip waarop het schoolexamen wordt afgesloten.
- 1.5 Met inachtneming van de door de minister bepaalde termijnen van melding van eindcijfers van het schoolexamen wordt door het bevoegd gezag vastgesteld op welke datum het schoolexamen moet zijn afgesloten voor die vakken waarin de kandidaten tevens centraal examen afleggen.
- 1.6 Minstens een week voor de aanvang van het centraal examen deelt de directeur aan de kandidaten schriftelijk mede welke eindcijfers zij hebben behaald voor het schoolexamen in de vakken waarin zij tevens centraal examen zullen afleggen. Tevens wordt meegedeeld:
 - het combinatiecijfer
 - de eindcijfers van de afgelegde schoolexamens waarvoor geen centraal examen wordt afgelegd.
 - de vakken waarvoor geen eindcijfer wordt vastgesteld maar die met een "naar behoren" moeten zijn afgerond.
 - de beoordeling van de handelingsdelen.

- 1.7 De resultaten van het schoolexamen worden vervat in het examendossier zijnde het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

Artikel 2 – Cijfers

- 2.1 De docent die belast is met het verzorgen van onderwijs aan een kandidaat in enig jaar waarover het schoolexamen zich uitstrekt treedt in dat jaar op als examinator.
- 2.2 De mondelinge schoolexamentoets bij de moderne vreemde talen en Nederlands wordt afgenomen door de examinator in bijzijn van een andere docent.
- 2.3 De examinator stelt van de genoemde onderdelen in het programma van toetsing en afsluiting de beoordeling van de prestaties vast. De beoordeling is conform het Examenreglement ZAAM.
- 2.4 Bij een onderdeel dat schriftelijk wordt geëxamineerd stelt de examinator het cijfer vast op basis van een correctievoorschrift.
- 2.5 Bij een praktische opdracht en een opdracht uit de handelingsdelen wordt aan de kandidaten schriftelijk vooraf meegedeeld wat de beoordelingscriteria zijn.
- 2.6 Het combinatiecijfer is een cijfer in de zak/slaagregeling; hiermee wordt alleen in examenklassen gewerkt. Het combinatiecijfer bestaat uit het afgeronde rekenkundig gemiddelde cijfer van het afgeronde cijfer voor maatschappijleer en het afgeronde cijfer van het profielwerkstuk.
- 2.7 Het gewogen gemiddelde van de in het programma van toetsing en afsluiting genoemde toetsen en het gewogen gemiddelde van de daarin vermelde praktische opdrachten worden bepaald op een decimaal nauwkeurig en deze gemiddelden vormen de basis van het eindcijfer van het schoolexamen.
Op basis van door de Minister bepaalde verhouding van de relatieve zwaarte van beide componenten in het betreffende vak wordt vervolgens het eindcijfer berekend. Het eindcijfer van het schoolexamen wordt bij centraal examenvakken afgerond op één decimaal nauwkeurig (dus 5.45 wordt 5.5).
Is het schoolexamencijfer tevens eindcijfer ten behoeve van het toepassen van de slaag/zakregeling (bij schoolexamenvakken) dan wordt het gewogen gemiddelde cijfer van toetsen en praktische opdrachten afgerond op het dichtstbijzijnde gehele cijfer (dus 5.45 wordt 5).
- 2.8 Na afloop van elk schooljaar deelt de directeur de kandidaat schriftelijk mee welke cijfers en beoordelingen hij heeft gehaald voor het schoolexamen.

Artikel 3 – Absentie

- 3.1 Is een kandidaat in een periode dat er toetsen voor het schoolexamen moeten worden afgelegd ziek, dan dienen de ouder(s)/verzorger(s) de schoolleiding hiervan vóór de toets op de hoogte te brengen. Dit bericht moet schriftelijk worden bevestigd binnen één week na de melding.
- 3.2 Indien een kandidaat door een andere vorm van onmacht niet in staat is deel te nemen aan een gedeelte van het schoolexamen, stellen de ouder(s)/ verzorger(s) de schoolleiding vóór de aanvang - met vermelding van redenen - in kennis van de afwezigheid van de kandidaat. Indien de berichtgeving mondeling is geschied, moet dit bericht schriftelijk worden bevestigd binnen één week na de melding.
- 3.3 De kandidaat van wie de onder 3.1 en 3.2 bedoelde schriftelijke bevestiging niet is binnengekomen, wordt geacht onwettig afwezig te zijn geweest. In dat geval zal voor de gemiste toets het cijfer één (1) gegeven worden. Bij herhaling kan de directeur de kandidaat verdere deelname van het schoolexamen ontzeggen.
- 3.4 Indien een kandidaat om een geldige reden is verhinderd, wordt de kandidaat alsnog in de gelegenheid gesteld het onderdeel af te leggen. Als een leerling bij meer dan één toets verhinderd is geweest, vervalt het recht ook nog een reeds gemaakte toets te herkansen. Voor leerlingen die langdurig ziek zijn wordt zo mogelijk een aangepaste regeling getroffen.
- 3.5 Een leerling, die ongeoorloofd te laat komt, mag tot uiterlijk een kwartier na het begin van de toets worden toegelaten. De vastgestelde eindtijd van de toets blijft gehandhaafd. Leerlingen, die meer dan een kwartier te laat zijn mogen niet meer worden toegelaten. Zij dienen een herkansing in te zetten om de toets alsnog te maken.

Artikel 4 – Herkansen

- 4.1 Schoolexamentoetsen (SE's) mogen herkanst worden. PO, HD, RT, PWS en VT komen niet in aanmerking voor herkansing.
- 4.2 De herkansingen en het inhalen van toetsen worden centraal geregeld op daarvoor aangewezen dagen. Zonder tegenbericht wordt elke leerling geacht aanwezig te zijn in het daartoe aangewezen lokaal op het eerste moment van aanvang van de herkansingen. Een leerling, die te laat komt, mag tot uiterlijk een kwartier na het begin van de zitting worden toegelaten. De vastgestelde eindtijd van de toets blijft gehandhaafd. Leerlingen, die meer dan een kwartier te laat zijn mogen niet meer worden toegelaten.
- 4.3 Leerlingen uit klas 4 en 5 hebben jaarlijks recht op drie herkansingen voor SE's, één na elk blok, over het onderhavige blok. Leerlingen uit de examenklas hebben

recht op drie herkansingen. De eerste na blok 1 (over blok 1), de tweede en derde na blok 2 (over blok 2).

- 4.4 Als leerlingen wel een voldoende hebben voor een SE en hun cijfer willen verbeteren, mogen ze hiervoor een herkansing inzetten.
- 4.5 Een extra vak leidt er niet toe dat leerlingen een extra herkansing hebben.
- 4.6 Indien een leerling in een bepaald blok de inleverdatum voor een praktische opdracht, handelingsdeel of onderdelen van het profielwerkstuk overschrijdt, dan krijgt de leerling alsnog de kans om een en ander in te leveren in de toetsweek van dat blok. Deze extra tijd wordt ook beschouwd als een herkansing.
- 4.7 Indien een leerling in een bepaald blok een herkansing mist, bijvoorbeeld als gevolg van ziekte, vervalt het recht op herkansing in dat blok.
- 4.8 Als een leerling bij afsluiting van het schoolexamen en direct voorafgaand aan het Centraal Examen voor het combinatiecijfer onvoldoende blijkt te staan (cijfer lager dan 5.5), mag deze leerling één eerder afgenomen toets van Maatschappijleer herkansen. Hierbij mag die toets niet eerder zijn herkanst. Het profielwerkstuk is uitgesloten van deze regeling en kan dus niet herkanst worden.
- 4.9 Als een leerling de boekenlijst voor de mondelinge schoolexamentoets van de moderne vreemde talen of Nederlands later dan het aangegeven tijdstip inlevert, kan deze toets uitgesteld worden en vervalt daarmee het recht op een herkansing in het betreffende blok.
- 4.10 Bij afwezigheid bij een herkansing vervalt het recht op die herkansing.

Artikel 5 - Het profielwerkstuk

- 5.1 Het schoolexamen omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het door de kandidaat gekozen profiel. Aan de kandidaten worden vooraf schriftelijk richtlijnen en beoordelingscriteria ter hand gesteld voor het maken van een profielwerkstuk.
- 5.2 Het profielwerkstuk heeft betrekking op tenminste één (hoofd)vak uit het totale vakkenpakket van de leerling.
- 5.3 Voor het profielwerkstuk wordt een cijfer gegeven dat meetelt in het combinatiecijfer

Artikel 6 - Indien een kandidaat niet bevorderbaar is

- 6.1 Indien een kandidaat niet bevorderbaar is, doorloopt de kandidaat in principe het gehele programma van de te doubleren klas opnieuw. Maar zie ook onder D. Doubleren.

Artikel 7 – Onregelmatigheden

- 7.1 Wanneer een kandidaat zich tijdens het schoolexamen niet gedraagt op een wijze die redelijkerwijs van hem verwacht kan worden, wordt dit gemeld aan de directeur, die daarop beslist over eventuele maatregelen (zie ook het examenreglement ZAAM).
- 7.2. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, zal de directeur maatregelen nemen.
- 7.3. De maatregelen bedoeld in het eerste lid die, afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
- het toekennen van het cijfer 1 (zonder herkansing) voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.
- Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het centraal examen. Bij een digitaal examen op een flexibel tijdstip kan de directeur beslissen dat de kandidaat op een bepaald tijdstip een variant van hetzelfde examen kan maken.
- 7.4 Wanneer een kandidaat zich tijdens een herkansing niet gedraagt of zich aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan vervalt eerder behaald cijfer voor de betreffende toets en wordt het cijfer 1 toegekend (zonder herkansing)
- 7.5. Indien de onregelmatigheid pas na afloop van het schoolexamen of het centraal examen wordt ontdekt, kan de directeur eveneens bovenstaande maatregelen nemen.
- 7.6. Alvorens een beslissing ingevolge het 2e lid wordt genomen hoort de directeur de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan.
- 7.7 Indien een kandidaat zich ten aanzien van het PWS aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, zal de directeur maatregelen nemen.

- 7.8. Het besluit waarbij een in het eerste en tweede lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt schriftelijk aan de kandidaat en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat meegedeeld en tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie.
- 7.9. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school ingestelde commissie van beroep.

Artikel 8 - Het examendossier

- 8.1 Het examendossier is het geheel van onderdelen van het schoolexamen. Het schoolexamen documenteert een geheel aan kennis, inzicht en vaardigheden, dat ook als zodanig moet worden vastgelegd en bewaard.
- 8.2 De stof voor het schoolexamen wordt voor ieder vak afzonderlijk vastgesteld.
- 8.3 De resultaten van de toetsen en praktische opdrachten en de beoordelingen van het handelingsdeel worden door de examinator bijgehouden.
- 8.4 De docenten bewaren een exemplaar van de opgaven van de voor het schoolexamen meetellende toetsen of praktische opdrachten; alsmede de antwoorden van de kandidaat, een antwoordmodel en de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen. Dit tot een half jaar. Na afloop van het CE II
- 8.5 De kandidaat wordt jaarlijks in de gelegenheid gesteld de dossiers waarop de door hem behaalde resultaten zijn vermeld te controleren op juistheid. In het examenjaar vindt bij afsluiting van het SE een laatste controle plaats. Na ondertekening door de kandidaat zijn geen wijzigingen meer mogelijk. Indien een kandidaat van deze controlemogelijkheid afziet wordt dit beschouwd als een akkoordverklaring.

Artikel 9

- 9.1 In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet beslist de directeur.

B. Zak- en slaagregeling

De kandidaat, die eindexamen heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, en;
- b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als

- eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit subonderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; en
- c. hij onverminderd onderdeel b:
- i. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of
 - ii. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
 - iii. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
 - iv. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; en
- d. Geen van de eindcijfers, alsmede de onderdelen van het combinatiecijfer lager is dan 4; en
- e. Het vak lichamelijke opvoeding is beoordeeld als "voldoende" of "goed".

C. Bevorderingsnormen van 4 naar 5, en van 5 naar 6

Toelaten:

- als alle eindcijfers 6 of hoger zijn;
- **één keer 5 en alle overige vakken een 6 hoger;**
- **één keer 4 of twee keer 5 of één keer 4 én één keer 5, en alle overige vakken een 6 of hoger;** waarbij het gemiddelde ten minste een 6.0 is voor de vakken die meetellen in de slaag-/zakregeling, met uitzondering van het z.g. combinatiecijfer;
- als een leerling bij de overgang twee of drie vijven heeft, of één vijf en één vier en op grond van -onvoldoende compensatiepunten niet bevorderbaar zou zijn, maar volgens de geldende slaag-/zakregeling wel zou slagen met een gemiddeld afgerond SE-cijfer van 6, dan wordt de leerling een bespreekgeval op de rapportvergadering. Een eventuele bevordering vindt dan plaats met een taak en een opdracht;
- indien bij de eindcijfers voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde maximaal één onvoldoende is behaald; deze onvoldoende mag niet lager dan een 5 zijn;
- bij de vakken LO, MA en LV kan slechts één compensatiepunt gehaald worden.

Een leerling wordt alleen bevorderd indien is voldaan aan de eisen van de studielasturen wat betreft het op tijd inleveren van praktische opdrachten en het 'naar behoren' uitvoeren van handelingdelen.

D. Doubleren

Herhaald doubleren:

Voor klas 4/5 VWO geldt dat in hetzelfde jaar niet tweemaal gedoubleerd kan worden. Doubleren in twee opeenvolgende jaren is in principe eveneens niet toegestaan. Wanneer een leerling doubleert doet hij/zij alle toetsen en praktische opdrachten opnieuw. De nieuwe SE, RT en VT telt.

Bij praktische opdrachten (PO) kán het oude cijfer gelden: alleen bij de praktische opdrachten betrekking hebbend op dezelfde stof telt het hoogste cijfer.

Echter er zijn ook vrijstellingen mogelijk:

- Indien een leerling doubleert en een schoolexamenvak met een ruim voldoende (7 of hoger) eindcijfer heeft afgesloten, hoeft de leerling de lessen in dat vak niet meer te volgen en de toetsen in dat jaar niet meer te doen. Over de exacte invulling van de betreffende lessen wordt met de leerling een afspraak gemaakt.
- Indien een leerling een voor het examen meetellend handelingsdeel "naar behoren" heeft afgerond, dan hoeft de leerling aan dit handelingsdeel niet opnieuw te werken.
- Voor de moderne vreemde talen geldt: indien een leerling doubleert met een onvoldoende voor een taal, dan moet die leerling het gehele handelingsdeel voor dat jaar voor de desbetreffende taal opnieuw doen. Indien een leerling doubleert met een voldoende voor een taal, hoeft die leerling slechts de helft van het handelingsdeel van dat jaar opnieuw te doen.
- Als een doubleur door vrijstellingen niet voldoet aan de minimaal vereiste onderwijstijd, worden er individueel afspraken gemaakt met de schoolleiding hoe de resterende onderwijstijd ingevuld gaat worden.

Wanneer een leerling het examenjaar opnieuw doet, doet hij/zij alle schoolexamens-toetsen en praktische opdrachten opnieuw. Bij deze toetsen en praktische opdrachten (PO) kán het oude cijfer gelden: alleen als de schoolexamens-toetsen en de praktische opdrachten betrekking hebben op dezelfde stof telt het hoogste cijfer.

E. Eisen aan de studielasturen

De leerlingen in de leerjaren 4, 5 en 6 moeten voldoen aan de studielasturen.

Dat betekent dat zij in elk blok de lessen en zelfstudie-uren actief moeten bijwonen. Het betekent ook, dat werk in elk blok (bijvoorbeeld praktische opdrachten en handelingsdelen), op het afgesproken moment moet zijn geleverd. De schoolleiding kan een leerling de deelname aan één of meer toetsen in het betreffende blok ontzeggen, als

de betrokken leerling niet voldoet aan de eisen van de studielasturen. Voor deze toets of toetsen wordt dan het cijfer 1.0 gegeven.

Dispensatieregeling Moderne Vreemde Talen

Een leerling die vrijstelling wil van het volgen van een tweede moderne vreemde taal in het gemeenschappelijk deel dient daartoe een verzoek in bij de "dispensatie-commissie".

Deze commissie bestaat uit:

- twee docenten die lesgeven aan de betreffende leerling
- een directielid
- de decaan.

De commissie beoordeelt ieder geval apart en betreft tenminste de volgende overwegingen in haar besluit:

- In welke mate wordt de leerling gehinderd door dyslexie? (Een officiële dyslexieverklaring geeft recht op dispensatie.)
- In hoeverre kan aangetoond worden dat de leerling eenzijdig begaafd is? (Een onvoldoende resultaat in de tweede en derde klas kan in géén geval het enige argument voor dispensatie zijn.)
- Heeft de leerling een aantoonbare achterstand m.b.t. de tweede moderne vreemde taal, bijvoorbeeld door langdurig verblijf in het buitenland?

Dispensatie Lichamelijke Opvoeding:

Voor leerlingen die het vak Lichamelijke Opvoeding vanwege een lichamelijke handicap niet kunnen volgen, kan een speciaal individueel PTA programma worden opgesteld. Dit in overleg met de afdelingsleider en de docent LO.